

Μια αποτίμηση της προσωπικότητας του Ιερώνυμου Βαρλαάμ

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=95406>]

Στα τελευταία χρόνια του ο Ιερώνυμος εγκατέλειψε το διδασκαλικό επάγγελμα (λόγω ψυχικής κόπωσης, αφού δίδασκε για μια ολόκληρη σχεδόν τεσσαρακονταετία), και εργαζόταν στον εμπορικό Οίκο Ιωάννου Πιερίδη. Ήταν ήδη άνθρωπος αξιοσέβαστος, με μεγάλο κύρος στον κόσμο των Γραμμάτων, και η κοινωνία της Λάρνακας τον εκτιμούσε βαθύτατα.

Τον Απρίλιο του 1915 αρρώστησε βαρειά. Τότε ζήτησε από τη σύζυγο του Μαρία να μεταβεί στη Μητρόπολη Κιτίου και να πληροφορήσει τους εκεί αρμοδίους ότι ήθελε, πριν πεθάνει, να βαπτιστεί Ορθόδοξος. Οι αρμόδιοι όμως της Μητρόπολης απάντησαν αρνητικά, λέγοντας στη σύζυγο του Μαρία: «Έπρεπε να το είχε σκεφτεί όταν ήταν καλά», φοβούμενοι μήπως κατηγορηθούν ότι τον έκαμαν Ορθόδοξο εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι ήταν ετοιμοθάνατος. Πέθανε, τελικά, στις 28 Απριλίου/11 Μαΐου 1915, σε ηλικία 67 χρονών, αφήνοντας νεαρή χήρα και τέσσερα ανήλικα παιδιά.

Η ταφή έγινε στο Ρωμαιοκαθολικό Κοιμητήριο Λάρνακος, αλλά η πάροδος του χρόνου έσβησε κάθε σημάδι που υπήρχε για να δείχνει που ήταν ο τάφος του. Η χήρα και τα τέσσερα μικρά παιδιά αντιμετώπιζαν πρόβλημα επιβίωσης αφού δεν είχαν συγκεκριμένους πόρους ζωής, γι' αυτό και δεν φρόντισαν να κτίσουν καλλιμάρμαρο τάφο που να αντέχει στη φθορά του χρόνου.

Ο Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ υπήρξε «εις των διαπρεπέστερων λογίων της εποχής», και «εις εκ των σπανίων μυστών της αρχαίας Ελληνικής φιλολογίας». Κατά την σχεδόν τεσσαρακονταετία της εκπαιδευτικής προσφοράς του αναδείχθηκε αληθινός μύστης των Ελληνικών Γραμμάτων. Υπήρξε άριστος φιλόλογος, βαθύς γνώστης των αρχαίων κλασικών και ικανότατος συγγραφέας, συνθέτοντας σε

γλαφυρό ύφος στίχους στην ομηρική διάλεκτο, ποιήματα, επιταφίους λόγους, επιγράμματα στο αρχαίο ιδίωμα, πινδαρικές ωδές, πεζό λόγο στην αττική διάλεκτο, μεταφράσεις αρχαίων κλασικών αλλά και ξένων συγγραφέων.

Η αρχαία Ελληνική ήταν το μεγάλο πάθος του. Σε γράμμα του προς τον Αθ. Σακελλάριο στην Αθήνα, το 1891, χαρακτήριζε την Ελληνική γλώσσα «αθάνατον», «θείαν», «βασιλίδα των γλωσσών», «ωκεανόν» και «γλώσσαν των θεών του Ολύμπου», προς την οποία έτρεφε «αφοσίωσιν και λατρείαν», και με την οποία «ουδέποτε έπαυε καταγινόμενος».

Εκτός της αρχαίας Ελληνικής την οποία γνώριζε σ' όλες της τις παραλλαγές, ήταν άριστος γνώστης και της Ιταλικής και Γαλλικής, και σε αρκετό βαθμό της Λατινικής και Αγγλικής.

Πολλές φορές προτάθηκαν σ' αυτόν ανώτερες διδασκαλικές θέσεις, όπως η θέση διευθυντού στις ακμάζουσες τότε Σχολές των Λατίνων στη Λάρνακα και στη Λευκωσία, καθώς και ανώτατες, όπως η έδρα Καθηγητού των Ελληνικών Γραμμάτων σε Πανεπιστήμιο της Ιταλίας, η, κατά μια άλλη πληροφορία, η έδρα Καθηγητού της Ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, αλλά αρνείτο επίμονα να δεχθεί οποιανδήποτε από αυτές. Κι αυτό γιατί ήταν ανεπίδεικτος και μετριόφρων εκ χαρακτήρος, αλλά και τύπος εσωστρεφής και φιλομόναχος, γι' αυτό και προτιμούσε να μελετά και να συγγράφει εν αφανεία, περιφρονώντας τιμητικές θέσεις και αξιώματα.

Ο Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ είχε πολλούς μαθητές, μεταξύ των οποίων και ο ποιητής

Δημήτρης Λιπέρτης ο οποίος, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης, αφιέρωσε σ' αυτόν την πρώτη του ποιητική συλλογή, τη Χαλαρωμένη Λύρα. Στο Αρχείο Ιερ. Μ. Βαρλαάμ σώζονται μάλιστα και 17 επιστολές του τότε νεαρού Λιπέρτη, που αποτελούν μοναδικά κείμενα της ηλικίας αυτής (1886-1893) του ποιητή.

Επιχειρώντας μια γενική σκιαγράφιση του Ιερωνύμου Μ. Βαρλαάμ ως ανθρώπου, θα ελέγαμε τα εξής: Ο Ιερώνυμος Βαρλαάμ ήταν άνθρωπος ο οποίος έρρεπε προς το απόλυτο. Γι' αυτό η αγάπη και η προσκόλληση του στα Ιδανικά του ήταν απόλυτη: αγάπησε με πάθος την Ελληνική Παιδεία στην οποία δόθηκε ολοκληρωτικά, αγάπησε απόλυτα την εντιμότητα και την ευθύτητα, και τα χαρακτηριστικά του αυτά ουδέποτε γνώρισαν συμβιβασμό, υπήρξε απόλυτα αφιλοκερδής, γι' αυτό, ενώ του δόθηκαν ευκαιρίες πλουτισμού, απέθανε σχετικά πτωχος, αγαπούσε πολύ δυνατά τους γονείς του και τους αδελφούς του, και γι' αυτό οι διαδοχικοί θάνατοι τους τον κατέθλιψαν τόσο ώστε να κλειστεί στον εαυτό του μελετώντας και συγγράφοντας, αποποιούμενος ανώτερες καθηγητικές θέσεις που του προσφέρονταν ήταν, ακόμη, άνθρωπος που παρέμενε απόλυτα πιστός στη φιλία του με προσωπα που αγαπούσε και εκτιμούσε· ήταν, ακόμη, άνθρωπος πολύ δυνατών συναισθημάτων (και τούτο φαίνεται ιδιαίτερα στο προσωπικό του Ημερολογιο Ιερεμίας) τα οποία όμως είχε τη δύναμη να ελέγχει απόλυτα ώστε να μην εκδηλώνονται προς τα έξω- τέλος, η επιμέλεια του και η αφοσίωση του στο καθήκον αποτελούσαν βασικό χαρακτηριστικό του.

Απο τις πολυάριθμες εργασίες του εξεδόθησαν σε βιβλία οι εξής:

1. Ο Βολεσλάος η ο κλέπτης των ανακτόρων (Μετάφρασις εκ του Ιταλικού), Λάρνακι 1892.
2. Η μνηστή του Μαρωνίτου (Μυθιστορία, μεταφρασθείσα εκ του Ιταλικού), Λάρνακι 1893.
3. Αλληλογραφία εις αττικήν γλώσσαν διαμειφθείσα μεταξύ Ι.Μ. Βαρλαάμ και ενός καθηγητού. Επιγράμματα. Άσμα κυπριακόν Χρηστοφή και Εμινές, εν Λεμησώ 1895.
4. Επιτάφιοι δύο: Εις τον αοίδιμον Πατριάρχην Ιεροσολύμων Βικέντιον Βράκχον και εις την πολύκλαυστον Αλεξάνδραν, Μεγάλην Δούκισσαν της Ρωσσίας, εν Λεμησώ 1895.
5. Ο ΚΟΣΜΟΣ (Δεκαπενθήμερον φιλολογικόν περιοδικόν σύγγραμμα). Εξεδόθησαν 36 τεύχη των 16 σελίδων: Έν Λευκωσία Φεβρ. 1909 - Φεβρ. 1911.

Πλείστες άλλες εργασίες του είναι δημοσιευμένες σε εφημερίδες και περιοδικά της εποχής: εφημερίδες Ένωσις και Έθνος της Λάρνακας, περιοδικό Ζήνων της Λευκωσίας, Ποικίλα ισελίδες επέχουσαι τόπον Ημερολογίου (1914) κ.ά.

Πιθανώτατα έχουν δημοσιευθεί και άλλες εργασίες σε άλλα έντυπα, αλλά χρειάζεται να γίνει σχετική έρευνα.

Έκαμε επίσης πολλές μεταφράσεις έργων ξένης, κυρίως Ιταλικής, λογοτεχνίας, που δημοσιεύθηκαν σε διάφορα έντυπα, κυρίως στο δικό του περιοδικό Ο Κόσμος. Μελετητές επεσήμαναν 88 τέτοιες δικές του μεταφραστικές εργασίες.

Ασχολήθηκε, επίσης, με τη συλλογή γλωσσικού και λαογραφικού υλικού το οποίο χρησιμοποίησε ο Αθ. Σακελλάριος στον Β' τόμο των Κυπριακών του, στην εισαγωγή του οποίου κάμνει και σχετική εύφημη μνεία. Υπήρξε συνεργάτης και των αξιόλογων εφημερίδων της Τεργέστης, Κλειώ και Νέα Ημέρα, και άλλων περιοδικών.

[Συνεχίζεται]